

serkancatarih

Pars

AKADEMİ

serkancatarih.jimdo.com

İLK TÜRK DEVLETLERİ

- Kültür ve Medeniyet

A- Devlet Yönetimi

Oğuş-Urug-Bod-Bodun-İl (el)
Kut Anlayışı - İkili Teşkilat - Katun
Veraset Sistemi - Federatif Yapı

Balık
(Şehir) →

→ Ataman
(İnanç, İnal)

Tigin
Eğitmeni

Yarlıg
(Hükümdar Buyruğu) →

Tuğ →

Oksızlık →

Örgin →

Orun → Mecliste oturlan yer

Kün →

Ülüş
(Pay) →

Hükümdar

Unvanları

Han

Hakan

Kağan

Şanyü

İdikut

İlteber
Vali-Komutan)

Tanhu

İlteriş

Ay-Tengri

Alametleri

Berge
(Kamçı)

Otağ
(Çadır)

Davul

Orgin

Yay

Kotuz
(Sorguç)

Kama

Kılıç

Kur
(Kemer)

Tuğ

Görevleri

Güvenlik

Adalet

Sosyal
Devlet

Töreyi
Koruma

Ordu
Komutanlığı

Kavramlar

Tudun (Vergi toplayıcı)	Aygucı (Başbakan)	Buyruklar (Bakanlar)	Yabgu (Yönetici)
Tigin (Tekin-Şehzade)	Ayukı (Hükümet)	Bitikçi (Katip)	Yargucı (Yargıç)
Tarkan (Komutan)	Ağılıg (Hazine Görevlisi)	Şad (Vezir)	
Tamgacı (Mühürdar)	Apa (Saray Görevlisi)		
Tutuk (Askeri Vali)			

B- Ordu

Ordu Millet

Teoman

Onluk Sistem
MÖ 209

Mete Han

👉 Türk tarihinde ilk paralı (ücretli) askerlik Hazarlarda görüldü

Turan Hilal

Sahte Ricat

Türk'ün Kanadı

At

C- Din / İnanış

Maniheizm Budizm

Balbal

Yuğ Ölü töreni

Yuğ Aşı Ölü aşı

Sığıtçı: Yuğ töreninde ağıt yakan kişi

Kurgan Mezar

Şaman Kam Din adamı

Baksı

Ongun Kutsal hayvan

Cehennem ← Tamu Uçmağ → Cennet

İduk → Kutsal yer

Umay (Omay) → Tanrıça (Gebe kadınların ve Çocukların koruyucusu)

Kült → İnanç

Yada Taşı → Doğa olaylarında etkili olduğuna inanılan taş

Sığış: Kıyamet Günü

D- HUKUK - könilik

TÖRE

Gelenek göreneklerden oluşur

Yer ve zamana göre değişebilir

Oluşmasında Hakan, Katun ve kurultay etkilidir.

KAĞAN

Adaletin başı

Ona karşı gelmenin cezası töreye göre ölüm

Yarguya başkanlık eder

YARGU

Siyasi meselelerle ilgilenen yüksek mahkeme

Adli suçlarla ilgilenen yerel mahkemelerden oluşur

HAPİS CEZALARI

Göçebe hayat nedeniyle hapis cezaları kısa süreli

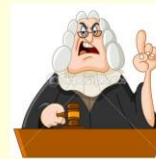
İLK YAZILI HUKUK

Yerleşik hayatla birlikte ilk kez uygurlarda oluştu

YARGUCU

Yerel mahkeme başkanlık eder

E- Sosyal ve Ekonomik Hayat

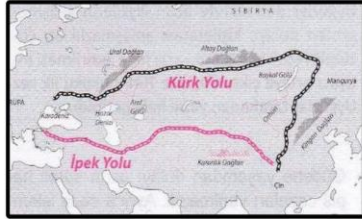
Kamdu: Bez Para

Çav: Kağıt Para (Uygurlar)

Yarmak: Madeni Para (Köktürkler)

Tötö Kanalı: Orta Asya'da Köktürklere ait sulama kanalı

Ög: **Kang:**

Ağılg: Devlet Hazinesi

Törün: Düşün Yemeği

Eğne - Yumuş: Çeyiz

İmga - Ağıcı:

Tahsil Memuru

Bengütaş: Yazılı Anıt

F- Yazı, Dil ve Edebiyat - Sözlü Edebiyat

Destan

Töre, savaş, doğum yas törenleri, inançlar yaşam tarzı hakkında bilgi verir

Koşuk

Kopuz eşliğinde söylenen şiirler

Sagu

Ölülerin ardından yakılan ağıt

Sav

Atasözü

Yazıtlar

Kutluk Devleti

Orhun Yazıtları

Uygur Devleti

Karabalgasun Yazıtları

Sine - Uşi Yazıtları

Taryat Kitabeleri

Moyen - Çur Yazıtları

Kırgızlar

Yenisey Yazıtları

Destanlar

İSKİT (SAKA) DEVRİ DESTANLARI

A) ALP ER TUNGA DESTANI

MÖ 7. asırda Türk-İran savaşlarında ün kazanmış, İran ordularını defalarca mağlup etmiş bir Türk hükümdarını anlatır.

Bu hükümdar daha sonra İranlılarca hile ile öldürülmüştür. Onun İran destanlarındaki adı Afrasyap'dır.

Alp Er Tunga'nın ölümünde söylenmiş bir sagu Divan-ı Lügat'it Türk'te bulunmuştur. Ancak bununla ilgili asıl bilgi Şehname adlı İran destanında vardır.

B) ŞU DESTANI

Şu adındaki bir hükümdarın Büyük İskender'in Türk illerine yürüyüşü sırasında onunla yaptığı savaşları anlatır.

Sonunda Şu İskender'le anlaşır ve Balasagun yöresine yerleşir. Bazı Türk boylarının adlarının nereden geldiğini izah yönüyle önemlidir.

Eski Saka devletinin hükümdarlarına "ŞU" adı verilmesi dolayısıyla, bu destan Saka destanı olarak da bilinir.

HUN-OĞUZ DESTANLARI

A) OĞUZ KAĞAN DESTANI:

Oğuz Kağan adlı bir hükümdarın savaşlarının anlatıldığı en önemli Türk destanlarından biridir.

MÖ 2. asırda doğmuştur. Bu eserde Oğuz Kağanın halkına bazı hedefler göstermesi bakımından önemlidir.

B) ATTİLA DESTANI

Batı Hun hükümdarı Attila'nın fetihleri etrafında oluşmuştur. MS 5. yüzyılda Avrupa'ya korkulu yıllar yaşatan Attila, Rusya'dan Fransa'ya kadar bütün Avrupa'yı almış, Roma'ya kadar uzanmıştır.

Evlendiği gece çok içtiğinden burun kanamasıyla ölmüştür. Destanda onun ölümüyle ilgili söylenen ağıtta bir ölüm feryadı değil, kahramanlıkları anlatılmaktadır.

GÖKTÜRK DEVRİ DESTANLARI

A) BOZKURT DESTANI

Destanın esası yok olma felaketine uğrayan Gök-Türk soyunun yeniden dirilip çoğalmasında bir Bozkurtun Anne kurt olarak etkili olmasıdır.

B) ERGENEKON DESTANI

Düşmanları tarafından yenilen Türkler, yok olma aşamasına gelmişlerdir. Düşmanın elinden kaçabilen iki aile, yolu izi olmayan Ergenekon'a gelmiş orada dört yüzyıl büyüüp çoğalmışlar ve önlerinde yol almalarını engelleyen bir demir dağı eritip Ergenekon'dan çıkmışlardır; atalarının düşmanlarını yenip Gök-Türk devletini kurmuşlardır.

Destanın en önemli özelliği tarihle benzerlik göstermesidir. Türklerin demiri işleyen ilk kavimlerden olması da önemlidir.

UYGUR DEVRİ DESTANLARI

A) TÜREYİŞ DESTANI

Destana göre eski Hun hükümdarının iki kızı vardı. Hükümdar, kızlarının Tanrılarla evlenmesini istiyordu. Bu yüzden onları insanlardan uzak bir yere bıraktı.

Tanrı nihayet Bozkurt şeklinde geldi ve kızlarla evlendi. Bu evlenmeden Bozkurt ruhu taşıyan Uygur çocukları doğdu.

B) GÖÇ DESTANI

Uygur hükümdarlarının Çinlilerle savaşmamak için Çin prensesiyle evlenmek istemesi ve Çinlilerin bu prenses karşılığında Türkçede kutsal sayılan bir taş almalarını anlatır.

Taş Çinlilere verince Uygur ülkesine felaket çöker. Uygur halkı Beş Balık denilen yere yerleşir. Destanın en önemli özelliği değersiz bir taş parçasının bile hiçbir şey uğruna düşmana verilmeyeceği inancını anlatmasıdır.

DEDE KORKUT DESTANI

Oğuz Türklerinin bilinen en eski epik destansı hikayeleridir. Kıpçaklarla yaptıkları mücadelede destanın oluşmasında etkili olmuştur.

On iki destansı hikâye ve bir önsözden oluşur. İçerdiği hikayeler tarih boyunca dilden dile, anlatıcıdan anlatıcıya aktarılan birer sözlü gelenek ürünüdür.

XV. yüzyılın ikinci yarısında yazıya geçirildiği tahmin edilir. Oğuzların yaşam biçimlerinden, ekonomisinden, inançlarından, giyinmelerinden, beslenmelerinden içinde yaşadıkları doğaya kadar pek çok konuda bilgi sağlayan bir kaynaktır.

Günümüze ulaşan iki el yazması nüshadan birisi Dresden Kütüphanesi'nde, birisi Vatikan Kütüphanesi'ndedir.

G- Bilim ve Sanat

Minyatür: Çok ince işlenmiş resim yapma sanatı. Konuyu tam olarak gösterir

Uygurlar dönemine ait minyatür

Fresk: Uygurlar kullandı

Otaçı (Emçi)
Tabip

Bedizci
Ressam

H- Müzik

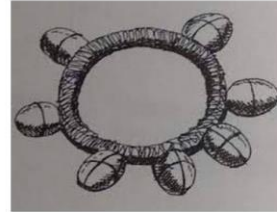
Kopuz

Obua
Zurna

Çevgan
Çingiraklı Asa

Kudüm (Timpani)
Bas-Davul

Ir
Beste

Küg
Melodi